

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-ut. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

B lyegtelen levelet nem fogadunk el. Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Jánosi-utca 35., illetve Kispást-tér 4. sz. alatt
R Vozáry Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos potsítor terfoglata . . . . . 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Jánosi-utca Czikora-féle házában, nem különben minden hazai pósthivatal. Az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Közgyűlések előtt.

Ki tesszük magunkat annak, hogy unalmasnak fognak találni. Lehet, hogy az olvasó, ki várakozással veszi kezébe a lapot, fáradtan fordít tovább, ha észrevette, hogy e cikkből újra a „régí nótá“ hangzik felé. De nem tehetünk másként még sem.

A fájdalmas érzések egész özöne, az eltűnt évek annyi szomorú emléke egyesülve azon nem lankadó törekvéssel, mely a jobb jövő alapjainak lerakását czélunkul tűzte ki, mind-mind arra készlet, hogy így tegyünk.

Föltűnnek előttünk a virágos mezők, melyeken annyi év előtt gond és fájdalom nélkül üztük gyermeki kedvteléseinket, a barátok, játszó társak egész csapata, kik közül annyi volt kedves nekünk s annyi ígért sikerben és reményekben gazdag jövőt. Mennyire megritkultak e sorok, mennyire megapadt az egykor számos csapat, hányan távoztak el közülünk, a kiknek annyi évet látszott szánni a végzet? A sok dus hajtás, a mindent ígérő bímbók közül aránylag kevesen értünk oda, hol az élet dele, a férfi tevékenysége kezdődik. Sokat vívódtunk a gondolattal, vajjon jól van-e ez így? A kicsi körben, melyben felnőtünk minden azt látszott mondani: „igen, az ember sorsa a lemondás, a megnyugvás abban, mit megváltoztatni embernek nem lehet!“

El kellett vándorolni messzi, erősebb, hatalmasabb, fejlettebb nemzetek közé s abból mit ott láttunk, levonni azt az egyetlen szóba foglalt feleletet, hogy „nem!“

Az ember intelligenciája szívós, kitartó, munkája sokat megváltoztatott, mit a letűnt nemzedékek meggyőződése a természet örök törvényének jelentett ki: bizonyos fokig megváltoztatható az is, a miről itt szó van.

De ez a tudat, melyhez annyi év tévelygő kutatásai után jutottunk, új föladatok szülője lett.

Ennek hatása alatt állva, igyekeztünk szűk és tág körben, szóban és írásban megnyerni azokat,

kiknek szívét az elfogultság nem tette érzéketlenné új igazságok befogadására munkatársakul arra a küzdelemre, melynek végeztéje távolabb tolni az emberi élet határát, egészségesebbé és ez által számosabbá, erősebbé tenni a magyar nemzetet. A civilizatio többé nem vért, hanem kitartó munkát kíván.

Igyekeztünk ez eszméket átvinni megyénk közéletébe és talán nem is kell mondanunk, hogy ez ideig kevés gyakorlati sikerrel. Annak, ki nálunk az uralkodóktól eltérő nézetet nyilvánít, az, ki új eszmék harezosává szegődik, legtöbb esetben nem ellenvetésekkel nem más irányu, de megérthető nézetekkel kell küzdeni, hanem a közönnnyel, mely a tevékenységet lenyűgözi, a sikert pedig meghiusítja.

Ki bizonyítja be azt, hogy amit állítunk helytelen, hogy épen az ellenkezője áll, tehát el vele? Senki.

Hol látjuk mégis a szervezett vagy legalább szervezkedni akaró mozgalom csirait? Schol.

Ha valahol, itt mondhatjuk el: „sunt lacrimae rerum!“

De ha a leeső vízcsepp kivághatja a követ, ha a korall-szirtek szigetökké fejlődhetnek, talán elfogja érni az ideálistáknak gúnyolt, de dolgozni tudók kicsiny csapata, hogy egykor másként lesz ez is. Akkor le fog apadni a közönyös atyafiaknak ma még annyira erős csapata. Addig küzdjünk a hullámokkal, melyek elborítással fenyegetnek, támaszkodjunk arra a meggyőződésre, hogy amnyiszor hánytorgatott haladásunk, fejlődő civilizatióink nem érne mit sem ha nem bírná apasztani azon veszteségek súlyát, melynek az egyes alá vetve van.

Nem rég a kultuszminiszter elismerését fejezte ki a rimaszombati takarékpénztárnak azon adományokért, melyeket oktatási czélokra tett. Helyén volt, az elismerés nem ért érdemtelen, de ha a belügyminiszter mint a közegészség első őrre kutatni kezdené azokat, kik ezen ügyért, bár

sajátlag nem hivatásuk, áldoztak és tettek, kit és hol dicsérhetne meg?

Pedig tessék elhinni tisztelt skeptikusok, megérdemli az a dolog is, hogy gondolkozzunk rajta, hogy áldozunk érte, érdemes ez is némi fáradságra a napi kenyér gondjai mellett.

Ha valahol, úgy e ponton bűnös dolog a közöny, bűn önmagunk, a nemzet és azok iránt akik megédesítik földi létünket, mérséklük annak fájdalmait szeretetük melegével. Mily könnyű szívvel követjük el e bűnöket!

De ha a tömeg megmozdulni nem bír, csatlakozzanak hozzánk, legalább azok, a kiknek szíve van s a kikben lakik némi bátorság és követni merik meggyőződésüket. A jelen alkalom épen jó erre.

Pénzüntézeink szinte már zavarban vannak a jótékony czélok iránt, a melyekre áldozzanak, vegyék föl azok közé a közegészséget is. Egy pár száz frt kihatolva a még mindig dus jövedelemből, kamatozólag félre téve addig, míg a valódi munka megindulhat, a gyorsan röpülő évek folyamán szépen felgyűlné s módot adhatna a városnak, hogy a vízzel való ellátás és csatornázás nagy művét még talán e században megindítsa. Ki érezné ezt meg? Senki. Ki nyerne általa? Mindnyájan. Megnyernék nemcsak a pénzünté adományt, hanem azt is, hogy a kérdés napirendről le nem kerülne s gondunk lenne reá, hogy e kicsi kezdet támogatva a fővárosból szétsugárzó közvélemény által — lavinává nőjön s pár év alatt azok a föladatok, melyeket ma még könnyű kézzel tolnak félre, parancsolólag követeljük a megoldást.

Bernát István.

A kisbirtokos osztály az uzsorával szemben.

Az egész ország viszhangzik az uzsora pusztítása fölötti számtalan panasztól, napról-napra hangosabbá válik a segélykiáltás, mely

Egy élet árán.

Elbeszélés. — Irta: Sajóvölgyi. — (Folytatás.)

„Kedves lányom! már elérted a kort, melyben a hozzád hasonló lányokat a szülők szárnyaikra bocsáthatják, hogy önállóan, minden gyámság, szülői vezetés nélkül elfoglalhassák és betöltsék azt a teret a társadalomban, melyre a teremtés és a kifürkészhetetlen nagy természet a nőt hivatással alkotta, rendelt. Elérted azt a kort, hogy férjhez menj és mint hű, szerető és gondos hitves odaadással végezd ama kötelemeket, miket isten a nőnek életvezéje elérésére s rendeltetésének betöltésére e földön kiszabott.“

„Nem tudom, gondolkoztál-e már a férjhezmenetelről? Ha nem, vedd fontolóra a dolgot és elmékedjél róla. Örökké oldalam mellett nem maradhatsz; választanod kell az erősebb nemből valakit, kire az élet néhez viszonyai között magadat rábízhatsz, ki isten és a világ előtt törvényes védőd, oltalmazód legyen. Nagyon fog fájni szívemnek, ha te is elszakadsz róla, de e fájdalom csak mulékony délibáb lesz az örömhöz, ha boldognak, szerencsésnek tudlak, ha bár más karjai között is, mert hisz mint már említettem s magad is jól tudod: boldoggá tételeid volt mindig törekvésem, legforróbb óhajom.“

„Ez óhajomat, — ha csak tennem nem gátolod meg azt, — a mai naptól kezdve beteljesedtetnek látom. Tudomásodra hozom, hogy Perlaký Oszkár a mai napon megkérte tőlem kezdet. . . . Perlakýról minden tekintetben csak dicséretes dolgokat mondhatok. Ó szeret téged végtelenül, kimondhatatlanul. Ebben a tekintetben tehát már jó sorsod, boldogságod biztosítva van, amennyiben igazán szerető férj mellett a nőnek. — ha férje szerelmét magának biztosítani, állandósítani tudja, — csak paradicsomi élete lehet. Perlakýnak hozzád való igaz és lángoló szerelmét nem is kellene szavakban nyilvánítania, mert ezt azzal, hogy ő — a dugszdag és szép jövővel bíró ifjú téged, a vagyontalan árva leányt kíván nőül venni, — akkor, midőn a legvagyonosabb lány is szerencsésének tartaná, ha vele megoszthatná az életet, — oly fényesen bizonyítja, hogy szerelme nagyságához a kétségnek még csak a legparányibb árnya sem férhet. Perlakýról egyebet megjegyezni szükségtelen; eléggé jól ismered őt. Holnap nyilatkoznai fog előttd is. . . . Az elmondtakhoz még csak azt teszem, hogy e frigy létesülése életünknek legnagyobb örömét képezne. Ha teheted, ne vedd el ma-

T Á R C Z A.**KRISTON LÁSZLÓ.**

(1831—1890)

Gömörmegyének mély gyászva van ismét: egyik központi főtisztviselőjét csáthi Kriston László megyei főpénztárnokot vesztette el a mult héten. A veszteség nem volt váratlan, mert a halál angyala előre figyelmeztetett a közelgő bánatra bennünket, midőn pár héttel ezelőtt köztudomásúvá lón a szomorú való, hogy e jeles férfiú elméjére sötét homály borult. Fájt látnunk e munkás, tevékeny életet, a mint roskatag természetével ödögött a város utcáin, dicsékedve beszélvén barátainak zavart álmait, fellegetvárói és rögeszméi felől, de a legközönségebb kimélet parancsolta, hogy ne írjunk róla, lapunknak elejétől kezdve olvasója lévén, féltünk, hogy tudósításunkkal súlyosbítjuk helyzetét.

Most már megpihen a levárti sirkert árnyas bokrai alatt, hová atyja teteme mellé, kívánságára helyezték, a miénk többé csak azon kötelesség, hogy tisztelettel és kegyelettel áldozzunk a nemes férfiú emlékének, ki hazájának és megyéjének kora gyermekségétől fogva mindvégiglen hű és hasznos fia volt.

Temetése f. hó 15-én délután volt, mikor is Szalóczy Dániel ref. lelkész mondott emelkedett szellemű, költői képekben gazdag imát. A koporsót elborították a rokokó és jóbarátok koszorúi, a temetésen a megye legelőkelőbb családjai voltak jelen, a megyei és városi tisztikar, valamint a városunkban lévő intézmények tisztviselői csaknem teljes számban. A gyászszertartás végeztével Lukács Géza megyei első aljegyző bucsuzott el tisztársai nevében a megboldogultól egy rövid beszéddel, mely egy vázlatos életrajzot is képezvén, egész terjedelmében közöljük:

„A haza igaz fiát — ugymond — a törvényhatóság lankadatlan tevékenységű tisztviselőt, az özvegy gyöngéden szerető férjét s a szeretett pályatársat gyászoljuk Csáthi Kriston László ravatalánál!

Alig volt 17 éves midőn a költő: „Talpra magyar“ hívó szavának engedelmességedre a magyar függetlenségű harez bajnokai közé sorakozott, s a hírneves 9-ik honvéd zászlóaljnál, végig küzdötte az egész hadjáratot. Szolnok,

Isaszeg, Szent-Tamás és a többi csatákon vérével pecsételte meg hazája iránt táplált finu szeretetét.

Majd, a midőn észak fagyos szele hazánk nemzeti törekvésének fájáról az oly édes reményekre jogosító bímbókat lesorvasztá, s a nemzeti génius elankadt kezéből kiesett a kard, Kriston László fájó szívvel hazatért, s mint magán-mérnök kereste fáradtságos, de becsületesen kenyerét, — s szolgálta általa hazája érdekeit.

Nemj felelt meg azonban ezen életpálya egyéni hivatásának; a közszolgálat volt életető eleme s valóban az alkotmányosság visszaállítását után 1867-ben Gömör-Kishont t. e. vármegye egyhangulag a pelsőczyi várnagyi állásra érdekesítette; míg nem 1872-ben a rózsnyói járás alszolgabírójává választotta meg.

Volt szerencsém a boldogultat ez időben is ösmerni; tudom, mily általános kedveltségnek örvendett; és ösmerve szelid, simulékony modorát, hivatali ügybuzgalmat s példányszerű becsületességét csak az érdem jutalmának tartható az 1876. évi választás amaz eredménye, mely által a boldogult ezen vármegye főpénztárnokává a főtisztviselők egyikévé emeltetett.

Az eredmény a várakozásnak megfelelt, mert köztudomásu mily lelkiösméretes ügybuzgalommal, előrelátással s törhetlen becsületességgel végezte főpénztárnoki teendőit, hisz példabeszédként forog fenn körünkben, hogy az ő becsületessége erősebb zár, mintbár mily ellenőrző intézkedés szigora.

Mit mondjak családi életéről! Mindnyájan tudjuk mily odaadó ragaszkodással, hitvestársi gyöngéd szeretettel esüggött élete párján, ki az élet küzdelmei között kapott sebeket gyógyító balzsammal esepgette be, gyöngéd kezekkel ápolá s őt boldoggá tevő!

Mint tisztárs szeretetreméltó, figyelmes, mások szenvedésében frésztevő volt a nélkül, hogy az örömben is osztozni kívánt volna; s a hol segíteni kellett, segített!

Nagy tehát a mi veszteségünk, s a fájdalmat, melyet elhunytá fölött érzünk, csak a tisztelet s az iránta érzett osztatlan szeretet nagysága mulja felül.

Áldott legyen emléke!

Mi is tisztelettel hajlunk meg a nemes koporsója előtt, s midőn kívánjuk a benne nyugvónak, hogy örök nyugalma esendes és boldog legyen, ohajtjuk, hogy a küzdelemnek hozzá hasonló hűséges munkásai legyenek!

Necrolog.

mentő eszközt követel annak pusztítása ellen. A falusi nép helyzete minden nappal tarthatatlanabbá válik. A haszontalan fényűzés ruházatban és házi eszközökben nemcsak a városok közelében terjed, hanem a legfélreesebb vidékeken is és sokan nem sajnálják e ezéla és haszontalan nyilvános mulatságokra akkor is költenek, ha már a mindennapi kenyérre sem telik egészen. S mind ezekhez hozzájárul, az a mi legveszedelmesebb: az uzsora.

Mint a ragadozó állatok vetik magukat e lelketlen, pénzsóvár szipolyok a hányt-vetett, kifáradt, segélyt, támogatást szükseglő népre, kiaknázzák ennek tehetetlenségét, hogy zsirján meghizhassanak.

Mily iszonyu pénziánynak kell a föld népe között uralkodni, gyakran tapasztalhatjuk; sokszor több ezer forint értékkel bíró fekvőségek néhány forint tartozás miatt, a mit annak birtokosa fizetni nem képes, dobra kerülnek és valóban potom áron uzsorások kezébe jutnak. S néhány forint tartozás miatt kiűzhető annak gazdája oly birtokból, mely talán egy egész élet szerzeményét képezte.

Mily érzéssel válhat meg édes otthonától az így földönfutóvá lett családapa, hol évek hosszu során boldogan és meglepégedéssel folytak napjai, s mely után minden állami és községi terhet viselt, sőt boldogabb napjaiban néha oly szerencsés helyzetben is volt, hogy bajtársain segíthetett. Mély elkeseredés foghat helyet szívében azok ellen, a kiknek a törvény sokszor a birtok értékének alig egy századjaért jogos tulajdonává ítéli birtokát, mert többet ígérő az árverésen nem jelentkezett.

Faluhelyen néhol az a rossz szokás dívik, hogy a kényszereladásokra igen kevés vagy egyáltalán egy vevő sem jelenik meg. E miatt a lakosságot magát hibáztatni nem lehet, legalább nem akkor, ha ezen czélt veszszük tekintetbe, melyet elmaradása által el akar érni. Ez a szokás nem egyéb, mint jóakaratu figyelem, melyet az illetők embertársuk iránt nagyon rossz helyen alkalmaznak. Nem akarják felhasználni az adós szorongatott helyzetét és nem akarják őt megbántani azzal, hogy birtokukba vegyék annak vagyonát, felhasználva erre épen a kényszereladási alkalmat. E finom gyengédség első tekintetre mindenesetre megható, azonban tényleg épen az ellenkezőjét idézi elő annak, mint a mit általa az illetők elérni akarnának. A valóságban az a legnagyobb kiméletlenség és gyöngédtelenség, mely már számos esetben okozta az illető adósnak teljes tönkrejutását és mely szokás évente milliókat szolgáltat az uzsorások feneketlen zsájkába. Ez utóbbiak számára ez a gyöngéd figyelemnek vélt szokás, legbővebb forrását szolgáltatja a meggazdagodásnak.

Azon eljárásnak, melylyel a pénzsóvárok és szipolyok a szükseget szenvedő gazdáknak kölcsönökkel cseppenként vérét veszik, a kényszereladások tervszerűleg készült koronáját képezik. Ilyen és ehhez hasonló nemcsak az ingat-

lanoknál történnek; de naponta előfordulnak az ingóságok kényszereladásánál is. A gazdára nézve a legértékesebb és legnélkülözhetlenebb tárgyak, minő a szekér, házi eszközök, trágya, igrás állatok kényszereladás után az uzsorához jutnak, alig fedvén eladások a perköltségeket. Mivel vevők nem jelentkeznek, az uzsorások a perköltségnél alig ígérnek valamivel többet s így az illető tárgy az övék. Így lesz gyakran több száz frtot megérvő tárgy, alig néhány frtért megvéve. Ezenkívül az uzsorás által zsebrerakott nyereség mellett még meg is marad a tartozás, csupán a csekély vételár vonatik le. Így aztán igen természetes, hogy az adós soha sem tisztázhatja magát. Miután attól kell félnie, hogy a mit szorgalma által összekapargatott, újra elveszik tőle, elveszti munkakedvét, erkölcsi ereje ellankad, rossz utra tér és gyakran egész családotól anyagilag és erkölcsileg lesúlyed oda, hol a társadalom számára örökre veszve van.

Az említett tényekhez járul azonban még számos körülmény, melyeket itt felsorolni valósággal lehetetlenség, de a szegény és gyámoltalan kis birtokok bukását nagyobb mérvben segítik elő. Például felhozva: a legújabb időben sajnálattal kellett már többször hallani, hogy a váltókkal foglalkozó kisebb pénzintézetek a gyámoltalan falusi néppel oly kiméletlenül járnak el, mely szerint váltóikat a lejárat napján óvatolják, és ha csak egy nappal, illetve a következő napon az illető későbbben jön váltóját rendezni, az óvatolás díját minden irgalom nélkül rajta beveszik. Tisztelet és becsület a rimaszombati pénzegyesületek tisztikarának, mert róla ilyesmit még eddig hallani nem lehetett; de ellenkezőleg, az ember-szeretet és méltányosság korlátai között mozgott.

Hogy a kisbirtokokosok a nép, maga követ el oly dolgokat, melyek pusztítását elősegítik, bizonyíték erre az itt-ott fennálló magtári kölcsönök, itt szót emelve azokról, a melyek az illető községek által 25 azaz huszonöt %-ra kiadatnak, vagyis jobban mondva egy köből életnemű után egy véka életneműt vesznek kamatképen. Ez oly intézmény, mely mind a törvényekkel, mind a segély-egyleti szabályokkal homlok-egyenest ellenkezik. De ezen segélyző magtárak az illető szükölköző gazdák határozott megrontását segítik elő.

Miután a földmives nép és egyáltalában a mezőgazdálkodással foglalkozók helyzetével szorosau összefügg, az egész társadalom s különösen az egész állam jóléte és épen ezen szoros kapcsolattal fogva vált ezen néposztály helyzetének megjavítása ma már napikérdéssé, a szociális feladatok egyik legfontosabbjává.

Mily könnyű volna a gazdaközönségnek mindezeket segíteni, ha a gazdasági egyesületek nem indolens magatartásu állást foglalának el, de ellenkezőleg, vas-kapocsként összetartva erőlyesen hozzálátnának az agrar-politika megalkotásához; ha az egész ország át volna hálózva gazdasági egyletekkel és körökkel, melyek egymással folytonos összekötésben, egy az egész országot összefűző társulatot képeznének, ide

jóságot szomorítsa meg? . . Füleiben esengtek még élénken a szavak: „e frigy létesülése életnek legnagyobb örömet képezné;” — és ő ezt az egyetlen tőle függő örömet se szerezze meg annak, a ki ellenkezőleg őtet tőle telhető módon minden, de minden örömben igrkezett részesíteni? . . Nem. . . nem! Hiszen ez rút, fekete hálátlanság lenne! . . s e gondolatnál maga is megborzadt.

Lázás nyugtalansággal vergődött ide-stova ágyában a szép hölgy, de csak nem akadt egyetlen mentő fény sugar sem mi a lelkét beborító kínos tépelődés sürű ködét eloszlatta volna. Megint Aladárra tévedt gondolata. Mit várhat e kétes jövőtől? Aladár őt ugy sem szereti, az bizonyos, az övé tehát nem lehet. Ebben a tekintetben még csak a jövő reményével sem kecsgetheti magát. Ha eddig nem tudott Aladár szívében szerelmet ébreszteni, remélhetné-e azt felébredés után? Bizonyval nem. — Bár mint gondolkozott is, bármennyit tépelődött, nem talált még csak mentő szalmazálatat sem, melyet vízbeülőként nyugtalanságának tengerében kínos vergődése közepet megrakodhatott volna. — Végre is az álom könyörült meg rajta, — egy kora hajnali órákban könyttől esillogó szép szemekre lopódzván, lezárta azokat.

A rövid ideig tartó, de üdítő álom csillapítólag hatott Margitnak zaklatott kedélyére. Nyugodtabb lélekkel hánytá-vetette meg helyzetét s a sivár kilátással biztató jövőt, mely bármint dőljön el sorsa, csak öröm nélküli lehet reá nézve. Vagy más karjaiba veti magát, férjhez megy szerelem nélkül s ezzel bezárja maga előtt egyszer — s mindenkorra az életboldogság kapuját, — vagy reménytelen szerelméhez hű marad s lemond a legszebb hivatásról, rendeltetésről, melyet isten végtelenül bőles alkotó szelleme a nőnek e földi élet tartalmára a nemzettek családi életében kijelölt. — Még habozott egy ideig, de eszébe jutott nagynénje és . . határozott.

Midőn reggel az ezredesné Margit szobájába lépett már nyoma sem látszott az ifju hölgy arcán annak a rettenetes zivatarnak, mely az elmúlt éjjel szívében tombolt. Mossolyogva üdvözölte nagynénjét s ennek ölelő karjai közt mélyen elpirulva sugá meg . . elhatározását.

Az ezredesné areza sugárzott az örömtől s jutalmul forró csókot nyomott a piruló szüz homlokára.

Mint tudjuk, Perlaki Oszkárnak Harnos Margittal való eljegyzése eseményszámba ment a városban. Hát

értve azon körülményt is, mely szerint a megyei gazdasági egyesület végszájai a földmívelési osztályba a kisbirtokosok körébe elágaznának, ha egy ily hatalmas testület felemelné a gazdák érdekében szavát, aligha merne büntetlenül még a törvényhozó testület is ellentmondani, de így legfeljebb alázatos meghunyászkodással bátorkodhatunk könyöröghetni, hogy kérelmünk meghallgattassék és tíz eset közül kilenczben az figyelemben sem részesül, pedig hát annyi földbirtokos ül az országház padjain. A gazdasági egyletek után minden egyes gazdának módjában állana, bármily jogtalan és sérelmes nyüzások ellen szót emelni és talán ha az illető gazdasági egyesület elég élénk színekkel fogja ecsetelni ama bajokat, melyek a földbirtokos osztályt vállait nyomják, — a maga képviselőjének, — a többi képviselőnek is eszébe jut, hogy azoknak, a kiket nekik szerencsájuk van képviselni, legnagyobb része földmivesekből áll, a kik talán annyi figyelmet mégis megérdemelnek, hogy ha már az országgyűlés anyagi jólétök előmozdításáról, ugy amint hozzá illő és méltó volna, nem gondoskodik, legalább a végelpusztulástól igrkezzeék megmenteni őket. Ennyit talán a végtelen türelmű földbirtokos osztály is megérdemel!

G a z d á s z .

Erdészeti ügyek.

Az alispáni hivatal a vármegye törvényhatósága és az államerdészet között a községi, volt urbéres közbirtokossági stb. erdők kezelése érdekében kötötté immár teljesen jogerejűvé vált szerződés életbeléptetését és végrehajtását a vármegye törvényhatósága nevében elrendelte.

A kezelendő erdők átadása végett az érdekelt erdőbirtokosok, községi előljáróságok és körjegyzők a járási főszolgabírók székhelyeire és pedig: Feledre f. hó 17. Rozsnyóra 18. Tornallyára 19. Jolsvára 20 és Nyustyára 21-ére hívtak össze, azon czéllal, hogy a kezeléssel megbízott állami erdőtisztek az érdekeltségüknek bemutatassanak, illetve a vármegye törvényhatósága képviselőiben a járási főszolgabírók által szolgálatukba bevezetessenek, másrészt pedig az erdőbirtokosoknak az intézmény lényege megmagyaráztatván, köteleességeikre az állami erdőtiszteknek erdőkészítési ügyében teendő hatósági intézkedéseinek betartására nézve figyelmeztessenek.

Az állami erdőtiszteknek ezen szolgálatba vezetése valamennyi járásban Szöcs Miklós kir. alerdőfelügyelő, mint vezető erdőtiszt közreműködésével lesz eszközözendő, mely után az erdők részletes és községenkénti átvétele a kezelő erdőgondnok és birtokosok közt minden egyéb hatósági beavatkozás nélkül fog megtörténni.

A községi erdők kezelésére mint már megelőzőleg is közöltük, a földmívelésügyi m. kir. minisztérium által három állami erdőgondnokság szerveztetett, a következő személyzettel:

a) Vezető erdőgondnokság Rimaszombatban, erdőgondnok: Szöcs Miklós kir. alerdőfelügyelő, hivatalos hatáskörébe tartozik a rimaszöcsi és tornallyai járások községi stb. erdeinek közvetlen kezelése és a másik két erdőgondnokság általános vezetése és ellenőrzése.

b) Nyustyai erdőgondnokság, erdőgondnok: Somoghi Lajos m. kir. erdész, megbizva a nagyrőzei és rimaszombati járás községei erdőkészítésével.

c) Rozsnyói erdőgondnokság, erdőgondnok: Péch Kálmán m. kir. helyettes erdész, teendő ugyanazon nevű járás megnevezett erdeinek kezelése.

még mikor ez eseménnyel a szorosau összefüggő affaire, mely Kiss Aladár és Bérczy Gusztáv között játszódtott volt le a „Kaszinó“-ban, — a közönség közé kiszivárgott! Az verte még csak fel a esendes városka lakóinak nyugalmát . . .

Bérczynek talán nem is annyira rozszakarattól, mint inkább könnyelmű meggondolástól elejtett szavai meg azok órában Perlaky tudomására jutottak, ki azután megbizottai által rögtön fegyveres elégtételadásra kénszerítette Bérczyt. — Meg nem fontolt szavaiért kétszeresen kellett mos helyt állania: Aladárral szemben mint „kihívott Bérczynek“ — Perlaklyval szemben pedig mint „kihívott“ fél. — Csakhogy arról, hogy Perlaki is felelősségre vonta Bérczyt, a felek tanuin kívül egy léleknek sem volt tudomása a városban.

A párbaj másnap végebe is ment a város erdejének egyik — erre alkalmas tisztásán, először Aladár lépett ki a sikra. Bérczy segédei, minthogy felük volt a megsértett, ennek nevében fegyverül a pisztolyt választák. A feltételek szigorúak voltak: háromszori golyóváltás huszonöt lépés távrolól, öt-öt lépés előremenéssel. — A békítési kísérletek sikertelenek maradtak, mire a tanuk egyike a lövésre jelt adott; pár másodperczig tartó czélzás után a a felek majdnem egyidőben sütötték el fegyvereiket. Bérczy golyója talált. Aladár megrázkódott, — másik pillanatban már eszméletlenül esett össze. — A rögtön odasiető orvos gyorsan eltávolította a seb környékéről minden ruhadarabot s hosszan, figyelemmel tanulmányozá a szív verését. Némileg mekkönynyebbülten sóhajta fel, midőn kimondá e szót; „még él“ — Arczának aggodalmas kifejezése azonban elárulá, hogy a sobet életveszélyesnek tartja. A vérzés megszüntetésére irányzott intézkedések foganatosítása után a segédek a legnagyobb vigyázattal hordágyra helyezték a sebesülte, ki még mindig eszméletlenül állapotban volt s óvatosan hazaszállíták. —

Most Perlaky állott Bérczyvel szembe. Fegyverül szintén apisztolyt szolgált; a föltételek ugyanoly szigorúak voltak, mint az előbbi viadalnál. Az első lövés után mindkét fél sértetlenül maradt. Másodszor löttek. Az adott jelle eldördült lövés után — Perlaky talán két másodperczel előbb lötte ki golyóját, a párbajnak halálos kimenetele lett. Perlaky ellenfele golyójától szíven találva, holtan rogyott össze.

Félévi jelentés

az 1889. év második felére — a gömörvármegyei közigazgatási bizottságban képviselt közigazgatási ágak szakelőadóinak havi jelentései nyomán.

I. Alispán ügykörében:

Oly esemény, mely a vármegyei közigazgatás menetére zavarólag hathatott, az 1889. évi második felében elő nem fordult.

A vármegyei tisztikar törvényszerű köteletségének megfelelt. Kivételt képez ifj. Török László vármegyei központi árvászéki előadó esete, kinek ügykörében az előadásra kiosztott ügydarabok késedelmes és több ízben helytelen elintézése folytán nagyobb mulasztás és hanyagság fordult elő, és szükségessé tette, hogy az árvászéki elnök megfelelő intézkedéshez nyuljon; — és rimaszombati főszolgabíró esete, ki ellen érdemrendészeti ügyek körüli hanyagság miatt a fegyelmi vizsgálat elrendeltetett.

A vármegyei közigazgatás hatáskörébe utalt ügyek törvényszerű elintézését nyertek.

Említésre méltó különös esemény elő nem fordult.

A vármegyei tisztikar személyzetében, az id. Török László főszámvevő halálával történt változás lehető szolgálathatási következményei Zehery László alszámvevőnek a számvevői összes teendői vitelével megbízatása által hártattak el.

A közmunka-szolgáltatás kedvező arányokban haladt, a természetben szolgáltatott közmunka bizottsági átvétele minden tekintetben kielégítő eredményeket mutatott ki, az utak állapota a körülményekhez képest kifogástalan volt, a közmunkaváltásigények is az év végéig hiány nélkül lefizetve lettek.

Személy- és vagyonbiztonság sehol meg nem zavartatott.

Az 1890. évi ujonczállítás előmunkálatai felakadás nélkül befejeztettek.

A közegészségügy, változó esélyek mellett, nem mondható feltétlenül kedvezőtlennek.

A hasznos háziállatok egészségi állapota ellenben, az egész időszakon át veszélyeztetve volt, annyira, hogy a forgalom akadályoztatása következtében a közadók szolgáltatására is érezhető módon hátrányos hatást okozott. — A törvény intézkedéseinek legszigorúbb alkalmazása és ellenőrzése a kór terjedésének megállítására kívánt eredmény nélkül maradt; a száj- és körömfájás az év végéig csillapodott ugyan de meg nem szűnt. Ezen ragályozó kórtól a sertések óva maradtak.

A tüzesések augusztus és szeptember hónapban gyakoriak voltak és egyes helyeken érzékenyebb kárt okoztak. A vármegye központi közigazgatásának ügyforgalma 17242 szám, az 1888. évi 16603. számhoz viszonyítva, 639. számmal szaporodott.

A közigazgatási bizottság ügyforgalmában elintézés alá került 1467. szám, elintéztetett 1416, — a következő év 1-ső hónapjára vitetik át 15.

A vármegyei kezelés alatt álló pénztárak és megyei alapok kezelése havonként rendszeresen megvizsgáltatott. A vizsgáló bizottság a kezelést minden pénztárban teljes rendben, — a készpénz-készletet hiány és felesleg nélkül, — a pénztári letételek képező takarékpénztári betétkönyveket s egyéb értékek s okmányokat teljes rendben és hiány nélküli állapotban találta.

Helybeli hírek.

Értesítés. Megnyugtatásul azoknak, kik B o r n e m i s z a I s t v á n, rimaszombati járási képviselőnek az erdőgazdaság ügyében mondott szakzerű, általános helyesséssel kísért s még a lapok által pártszínezet nélkül méltó elbírálásban részesített beszédét egész terjedelmében ismerni óhajtnak, kijelentjük, hogy a beszéd megszerzésére megteszük a szükséges intézkedést s a mennyiben eszközölhető lesz, azt már talán a következő számban közölni fogjuk. A szerkesztőség.

Mihályi Lajos a „G. H.“ főmunkatársa egy füzet költeményt adott ki. A 126 lapra terjedő füzetből egyelőre csak annyit jegyzünk meg, hogy Náray J. A. könyvnyomdájából a lehető legeszes formában került ki s külső kiállításában semmi kívánni valót sem hagy fön. Tartalmára vonatkozólag lapunk egy barátja fogja előadni úját nézetét egyik közelebbi számunkban. Megjegyezzük még, hogy a „R.-H.“ bírálója nagy elismeréssel, sőt lelkesedéssel ír Mihályi költeményeiről.

Tiszti hangverseny. A helyben állomásozó tüzer ütég tisztái kara f. hó 15-én minden tekintetben sikerült hangversenyt rendezett a „Három Rózsa“ vendéglő disztimében, mely ez alkalommal egészen megtelt distinguált közönséggel; nemcsak a városnak hanem a megyének legelőkelőbb családai jelentek meg az élvezetes estélyen, melynek szünóra előtti részében a losonci gyalogezred zenekara játszott a kiténő precizitással műsorát a hallgatóság élénk tetszése mellett. Hangverseny után reggeli hat óráig tartó bál volt, mely annyira sikerült, hogy egyetlen hölgynek sem lehetett oka panaszra, mert a kiválóan figyelmes rendezőség gondoskodott arról, hogy tánczos szükében ne legyenek. A losonci tisztikar nehány tagja rándult át ez alkalomra városunkba s az itteni kollegáik által rendezett mulatságban mint fáradságtalan tánczosok emlékeztetéssé tették magukat. A fölötbb sikerült estély sikere a buzgó rendezőséget illeti mely költséget és fáradságot nem kímélve, mindent elkövetet arra, hogy művelt közönségünknek élvezetet szerezhesen. Es ezéljukat el is érték. Fáradságunknak ez legnagyobb jutalma.

Farsang A mily egyhangú volt az idei farsang lefolyása városunkban, ép oly zajossá váltak utolsó napjai s társadalmunk minden köre busás részt vett, magának. Vasárnap az általános ipartestület tartotta meg bálját, melyhez hasonló Rimaszombathat ember emlékezete óta nem volt; erkölcsi és anyagi tekintetben egyaránt sikerült s a nemes célra is jelentékeny összeg jutott. — Kedden a nőegyesület estélye folyt le a Kaszinó helyiségében. A mulatság nem volt nagyobb szabású tervezve, mindazonáltal kilenc óra után oly nagy számú előkelő közönség gyűlt össze, hogy a Rózsa nagy termét kellett kinyitni s ez által a nőegyesület társasestélye kis ballá nóte ki magát. Különösen a vidék volt szép számmal képviselve, de városiak is voltak általában addig mulattak farsangot, jó kedvvel míg a gyertyák körömgig égtek. A mint utólag feljegyezhetők diszes társaságban a következő hölgyek vettek részt: Bornemisza Lászlóné a nőegyesület elnöknője, kinek a társas estély

létrehozásában legnagyobb érdeme van, Br. Nyáry Sándorné, Marton Rudolfiné, Marton Jánosné, Molnár Lajosné, Molnár Józsefné, Ebeczkyné, Szentmiklóssy Sándorné, Hevessy Bertalané, Szentmiklóssy Istvánné, Török Bálintné, Madarassy Dezsóné, Szerényi Jánosné, Lukács Gézáné, Bakóné, Dr. Lichtschein Adolfné, Rásky Istvánné, Czikora Jánosné. Továbbá: Nyáry Ilona baroness, Marton Anna, Ebeczky nővérek, Török nővérek, Madarassy Vilma, Vajda nővérek, Molnár Margit, Rásky Erzsébet, Szőlősy Juliska, Papszász Irén, Feledí Mariska, Kovács Ilon.

Az ipartestületi bálról. Rimaszombati város ált. ipartestülete f. évi február hó 16-án a „Három Rózsa“ nagy termében — a helybeli alsófokú ipariskola alapítójának gyarapítására — egy minden tekintetben fényesen sikerült polgár-bált rendezett; a mely méltó becsületére vált ugy az igen tisztelt ipartestületnek, valamint a rendező-bizottságnak is. — A bálanyai tisztet t. Soós Ferencz építész ur kedves neje ő nagysága, a legkitűnőbb szeretetreméltósággal és olyan finom tapintattal teljesítette, hogy méltán megérdemli érte az „egri“ nevet. — A bál este 8 órakor vette kezdetét; a figyelmes és fürgé rendezőség igen ügyesen sürgött-forgott, az özönlő diszes vendégsereget vidám, mosolygó arcczal kísérték a jó izléssel diszített táncsterembe, hol aztán a vidám magyar zene mellett csakhamar rágyújtottak a jó ropogós csárdásra, s jártak tüzesen, jó kedvvel, egész magyarosan. — Az első, de jó hosszú csárdás után egy 9 óra tájban jelezte a rendezőség a bálanya érkezését! Palócz Kálmán rázendítette az ősi „Rákóczy indulót“, melynek esabos hangjai alatt, a rendezőség két sorfala között vonult a terebe a rendező biz. elnökének karján, diszes öltözetben a kedves bálanya. — Az ipartestület érdemes jegyzője, Rónay ur, ékes szavak kíséretében nyújtott át neki — a rendezőség részéről — egy gyönyörű természetes virágcsokrot és egy diszes tánczenet 1890. febr. 16-ának emlékeül. Ezután a bálanya finom előékenységgel teljesítette a reá váró kötelességeket s majd a virágokkal diszített emelvényen foglalta el helyét és repeső szívvel gyönyörködött a kedélyes vidám mulatságban. A hölgyek mindegyike igen szép tánczenetet kapott. Az első négyest vagy 70 pár tánczolta. Ritka ez mi nálunk, mint a fehér holló!... Ugy, hogy akarva nem akarva eszembe jutottak a 15—20 év előtti jó polgár-bálok, a midőn még az intelligenségek elem is szívesebben vegyült közénk mint ma!... Hja, akkor még előbb álltunk minden tekintetben!... mert akkor egy — a hogy megtudtuk becsülni egy munkát, mint a munkás kezét. — Ma?.. hátra maradtunk, mint a rák. Mert nem akarjuk elhinni azt, hogy a mai társadalomban az iparos épen olyan fontos és tisztos helyet tölt be, akár csak az orvos, hivatalnok, pap, tanár s prókator, sőt talán fontosabbat! — Avagy egy országnak jólétét és műveltségét, mi emeli jobban, mint épen az ipar? A kik jelen voltunk a kedélyes bálon, örömmel hangoztattuk a emelvény felett lévő feliratot hogy: „Eljén az ipar!“ És folyt a tánc szüntelen jó kedvvel egészen viradig! No de nem is esoda! mert e bálban olyanok vigadtak, a kik nem azért járnak oda, hogy a nevek majd kijöjjen az újságba, hogy ki mily fényes, drága öltözetbe jelent meg ott, hanem azon szerény hölgyek a kik olesó bálban, egyszerű ruhában, de jó kedvvel szeretnek mulatni!... Ezeknek aztán majd nem esinál főfájást bál után a nagy szabó kontó! — Epen azért nem is sörölem fel azoknak neveit a kik jól mulattak, sem azokét a kik arról elmaradtak! Elég az hozzá, hogy igen sokan voltak, szép diszes közönség és hogy jól mulattak. — A t. városi ipartestület által rendezett ezen első kísérlet oly fényesen sikerültnek mondható, hogy jövője a következő farsangra is biztosítva van!... — Adja Isten, hogy ugy legyen! — A szép erkölcsi siker mellett az anyagi siker is fényes volt, mert a 60 krajczáros bementidij daczára a tiszta jövedelem 127 frt és 81 krt tesz ki. — Gratulálunk az igen tisztelt ipartestületnek és a rendezőknek! Δ

Nyilvános nyugtatónyozás. A rimaszombati ált. ipartestület által folyó évi február hó 16-án, Soós Ferenczné urnó bálanya védnöksége alatt — az iparos tanoncziskola javára rendezett táncmulatság eredménye 245 frt 79 kr. bevétel és 117 frt 98 kr. kiadás mellett 127 frt 81 kr. tiszta maradvány, melyhez a Rakottyai Danó ur által adományozott torta 23 frt 4 kr. jövedelmén kívül felülfizettek: Soós Ferenczné 40 frt, Biaczosky József 4 frt 40 kr., Szabó József elnök 2 frt, Nagy Ferencz 2 frt, Cseh János 1 frt 60 kr., Instítórisz Endre 1 frt 40 kr., Stehlinzky Ignác 1 frt 20 kr., Sárkány Imre 1 frt, Szeverényi János 1 frt, Rónay Gyula, Nemetz János, Matheidesz János, Hollósy József, Rábely Miklós, Nagy Károly, Soós Ferencz, Kovács Andor 80—80 kr., Lévy István 60 kr., Németh Károly, Gyürkó Lajos, N. N., Eva János, Stolez Zsigmond, Kovács Zsigmond, Banják J., Schönk Ödön, Kovács József, Benyo József, Bolkay Pál, Trubint Lukács, Lekovits A., Bodzassy József, Soós Gyula, Sztrehla Gyula, Konyha Géza, Molnár János pékmester, Zachar Gusztáv, Benkó János, Rakottay Lajos, Blumenthal Samu, Adam Ottmár, Király Ferencz, Grünbaum N., Stolez Zsigmondné, Törköly József, Herman Vilmos, Hódinka E., Bódi N.-né, N. N., N. N., Szabó György, Kandra Jánosné, Tóth Pál, Deli Elemér, Lengyel Samu, Simko-Nándor, Rásky István, Czikora István, Kovács Ferencz, N. N., Rakottay Danó, ifj. Gasko János, Solcz Imre, Hódos Dezsó, Gömör Ede, Simko Nándor 40—40 kr., Juhász József, Siroky Gergely, Hosszuréthy Lajos 30—30 kr., N. N., Lecsó J., Tóth Péter, Rázgha Gusztáv, Stolez Sándor, N. N., Almássy László, Stolez Lajos, Palugyay Lajos 20—20 kr., N. N., 15 kr., N. N., 10 kr., Banczik György 10 kr. — Midőn első sorban a „lady“ parnonessunk — áldozatkész jóindulatért testületünk nevében a legőszintebb hálás köszönetemet kifejezni szerenésém van, ugyanez alkalomból a legnagyobb elismerésemet nyilvánítom a bálbizottság és rendezőség szíves közreműködéséért, kiknek oadaó lelkiismeretes ügybuzgalma, a mai viszonyok között ily valóban páratlan anyagi eredményekre vezetett; különösen nyilvános köszönetet mondok Wikoukál Henrik városi műkertész urnak, ki a terem diszítését e cél iránti tekintetből díjmentesen elvállalt szíves volt; továbbá Soós László, ifj. Szabó József és Stolez Zsigmond uraknak, kik a terem külső diszítése körül legbuzgóbban fáradozni szívesek voltak. — Rimaszombati, 1890. évi február hó 18-án. — Az ipartestület előjárósága nevében Szabó József, s. k. testületi elnök.

Vármegyei ujdonságok.

Papjelölés. A gömri egyházmegyében megüresedett serkei első osztályu lelkesítő állásra Nagy Pál tornalyliai lelkesítő és esperest; Kupai Dénes vályi, Osváth Dániel ragályi, Czinyéri Barna s.-keszűi és Ságly Sándor bejei lelkesítőket; a naprágyi harmadosztályu papi állomásra pedig S. Szabó József karezagyi tanárt, Szabó István kálosai, Szuk Gyula simonyi segédlelkesítőket és Juhász Sándor körlelkesítő jelölte ki az illető bizottság.

Kokovai tudósítónk írja: Banczik Pál ev. ág. néptanító f. hó 6-án ülte meg tanító működésének 50-ik évfordulóját, a ritka ünnepegy szerény batáti körben folyt le. Adja az ég, hogy az érdemekben megőszült férfiú jövendőbeli működését is a haza és egyházunk javára szentelhesse. — Községünkben egy óvoda felállítására érdeklődés, megindult a mozgalom, és ez helyes is így, a közszükségletnek egy egyszerű segítő leendő, nálunk pedig annyival inkább könnyebben kivihető, mert van hozzá egy kis alap is, értjük azon községi szegény-alapot, mely egykor szegénysorsu gyermekek nevelésére alapított. E szegény-alap közelebbi megvizsgálását, különösen annak alapítási szabályait ajánljuk a kir. tanfelügyelő ur becses figyelmébe. — Az influenza itt is járványszerűleg lépett fel, nem volt család, melyben 2—3 egyén ne feküdt volna benne, most már szűnő félben van a baj, de annyival inkább dühöng Forgáchfala, Antalfala, Gyubáko, Drápszko és Ottila községekben.

Fehér holló. Nagy-Rőczén f. hó 9-én ment férjhez Mihalik Judit nevű hajadon, ki egy helyen 1/4 századig vagyis 25 évig szolgált. — Jónak kell ott lenni a háziasszonynak is, hogy oly sok évekig megfértek.

Nyugtatónyozás. A jános-i „dal- és olvasó-egylet“ által f. hó 9-én tartott jótékony célú táncmulatság alkalmával felülfizettek: Török Bálint 5 frt, Török Sándor, Borbély László, Lenkey István 2—2 frt, Ruzskay Gyula, György Dánielné, Varga Miklósné, Pongrácz Bálint Pongrácz Ernő, Vályi Karolyné, Leicht Armin, T. Eva István 1—1 frt, Horváth Ignác 80 kr., Turóczy Juli 60 kr., Lenkei Józsi 40 kr., Varga József, Juhász István, István József, Turóczy Miklós, Toma István Nagy István, Szipák István, Tuba Bálint, Burghard László, Fedák István, Jámor István, Hodiék Endre, Morvány János, Vályi Pál, Pósa Lajos 20—20 krt., Bódi József 10 krt. Fogadják a nemes szívű adakozók az egylet hálás köszönetét.

A likéri tiszti kaszinó könyvtára javára f. hó 8-án tartott táncvizigalom tiszta jövedelme 109 azaz egyszáz kilencz frt volt, melyben a következő felülfizetések foglaltatnak: Fáy Gusztáv 5 frt, Fáy Gyula, 5 frt, Mihalik Dezső 2 frt, Solcz Miksa 2 frt, Boczko Dániel 1 frt, Füzessy Márton 2 frt, Pazár Gusztáv 2 frt, Szentpéteri 2 frt, Kubinyi Kálmán 4 frt, Kubinyi Gusztáv 2 frt, Lücke Lipót 2 frt, Knöpfler Károly 1 frt, Maléter Albert 2 frt, Bérezy Elek 2 frt, Fischer Károly 2 frt, Kishonthy Gyula 1 frt, Mirka Károly 2 frt, Birnstingel Emil 1 frt, Prunyi Vilmos 5 frt, Heib János 4 frt, Déman Gedeon 2 frt, Thomka László 2 frt, Klaniczay László 2 frt, Quolin Ferencz 2 frt. Összesen 57 frt.

Vegyes hírek.

Nemzeti gyász. Gróf Andrassy Gyula, — hazánk nagy fia — mint lapunk zártakor mély fájdalommal értesülünk, f. hó 18-án Voloscában meghalt.

Baleset. Szakall Ferencz orsz. gyűlési képviselőt súlyos baleset érte: a jégen elfezamodván, lábát törte. A hirtelen alkalmazott orvosi segély következtében a beteg képviselő ez idő szerint tul van már a veszélyen.

„Szövetkezés“. A Dr. Bernáth István által szerkesztett közgazdasági folyóiratnak megjelent 2-ik száma is. E füzetben a házagatóló vállalat már bizonyos eredményekről is számot ad, mi leghathatósabb bizonyossága annak, hogy a vállalat életképes s kitűzött eszméje hovatovább szélesebb körben fog hódítani. A most megjelent füzet tartalma a következő: I. Alakítsunk hitelszövetkezeteket. — II. A hitelszövetkezetek hitele. — III. A szövetkezetek ellenőrzése. — IV. Szállítsunk a hadseregnek. — V. A bejegyzések díja. — VI. Ügyünk a képviselőházban. — VII. Schultze-Delitzsch. — VIII. A szövetkezeti mozgalom Franciaországban. — Rövid közlemények. — A sziget-szt-miklósi, perbali, szadai, izsáki, peregi, kezei, uszodi és bátyai hitelszövetkezetek mérlegéi.

Főlhívás előfizetésre. S. Szabó József, iskolánk volt tehetséges tanulója és szorgalmas segéd tanára, jelenleg karezagó gym. h. igazgató tanár, ki lapunkban is sok jó verset és közleményt írt pár évvel ezelőtt, a sárospataki ifjusági lapnak szerkesztője, majd segéd lelkész s a budapesti tanárképző intézet növendéke. „Ifjúkorom emlékei“ cz. a. egy 10 ivnyi költeményes füzetre hirdet előfizetést egy firtjával, a mely ápril 30-ig szerzőhöz Karezagra küldendő. A derék ifju vállalatát melegen ajánljuk minden olvasni szerető jóindulatába és pártfogásába. — Az előfizetési felhívásból közöljük a következő sorokat: „Édes nekem a mult, drágák emlékei. Mind megannyi vágy, remény, epekedés. Egy különálló kis világ, hol az olykor-olykor előtörő könnyeken mindig átszűrődik az öröm, a mosoly égi derüje. Am a mi nekem édes, nem lesz-e a közönségnek keserű? A virághól mézet is, mérget is lehet szívni. ... Mégis menj te röpké levél a szálló szellő szárnyain! Vidd el a hirt, hogy egy melegen érző szív akar megnyilatkozni! Lesznek talán olyanok, kiknél e szívnek egy vágy- és reményteli ifjúkorra emlékeztető dobbanásai viszhanga találnak“

„The Gresham“. A „Pester Lloyd“ f. é. január hó 12-iki számában azt írja, hogy ezen életbiztosítási társaság, mely több mint huszonöt évi itteni működésével fogva teljes polgárjogot nyert, előzőkenyisége és szabadelvű feltételei miatt pedig mindinkább tért hódít, ezenel közöböcsátja 1888—89. évi működésének jelentését, mely működésének minden irányában tekintélyes haladást tünet ki. Említésre méltó ez alkalommal, hogy a „Gresham“ ez idén is teljes figyelmét a tartalékalgazdagságára fordította, mely ezáltal ismét 3956563 frkkal gazdagodott és jelenleg több mint 106 millió frankra rug. E társulat évi jelentése, mely az 1889. június hó 30-án befe-

jezett 41-ik üzletéről szól és a részvényesek 1889. decz. hó 10-én tartott rendes közgyűlése elé terjesztett, rendelkezésünkre állván, következő főpontjait közöljük. Az elmúlt év eredménye rendkívül kedvezőnek mondható. A társulathoz az utolsó év alatt 5923 biztosítási ajánlat nyújtott be 49069600 frk értékben, melyek közül elfogadtattott 5140 drb. 40748650 frk biztosítási összeggel és erről a megfelelő számú kötvény ki is állított. A díjbevétel, a visszabiztosítási díjak levonása után 15050885 frk 52 cts.-ra rug, amiben a 1480079 frk 27 cts.-mot tevő első évi díjak befoglaltatnak. A kamat számla mérlege 4277633 frk 34 cts.-mot tesz, miáltal a társaság évi jövedelme — a díjbevétel hozzászámításával 19328518 frk 86 cts.-ra emelkedett. A társaság az elmúlt év folyamán 8515351 frk 56 cts.-ot utalványozott oly követelések folytán, melyek életbiztosítási kötvényekből eredtek. Lejárt biztosítási- és vegyes biztosítások sat. fejében fizetett a társaság 1978229 frk 79 cts.-ot, kötvények visszaváltására 1571691 frk 04 cts.-nyi összeget fordított. A biztosítási és járadék alapok 3956563 frk 23 cts.-al gyarapodtak. Az összes cselekvő vagyon az üzletév végével 106578528 frk 96 cts.-ra rugott. Tőkebefektetések: 1774504 frk 27 cts., a brit kormány értékeiben, 539819 frk 79 cts., az indiai és gyarmati kormányok értékeiben, 13626873 frk 64 cts., idegen államok értékpapiraiban 1734190 frk 10 cts., vasúti részvények, elsőbbségek és garantáltak, 48927020 frk 31 cts., vasúti- és egyéb kölcsön-kötvényekben 16365280 frk 52 cts., a társaság ingatlanai, melyekben a társaság bécsi és budapesti háza befoglaltatnak 8832044 frk 35 cts. jelzálogban és különböző értékekben 14778798 frk 98 cts.

CSARNOK.

Egy jotta Homér nyelvének tanításához!

Báró Eötvös József szerint: „Hellának kineve egy elomló rom.“ A görög dicsőség romlásnak indult palotája, a művészet és tudomány minden ágát felélelő kultusának hajdani székhelye tehát csak az elmúlt nagyság káprázatos fényét veti az epigonok létét való sivar delmeinek kopár szinterére! Mert az új görög műveltség alig vehető számba, a modern nemzetek szédítő magas kulturájával szemben.

A modern cultura önző keze az elomló romot is beépítette azon piramisba, melynek építése még mindig munkában van és lesz, míg emberek lesznek. . . A kályhákra is görög figurákat préselnek.

Számos év előtt egy elnyűtt grammatika volt első dajkája azon csecsemőknek, melynek nevelése, mint annyi másra, rám is bízott. (Szó köztünk maradjon, még most is a gagyogásban leledzik.) Görög nyelv volt a keresztneve. Ha felnevelhettem volna magamnak, dicsékedném vele.

A mondott könyv egyik volt, tulajdonosa. — mert hogy többen lehettek, onnan következtem, hogy többféle kézre való rajz, jelmondat és uram boesá! „füstös“-nek nevezett szó fölötti fordítás, margojegyzet stb. ékeskedett lapjain, eltekintve a számos volt tulajdonos letörölt és elmosódott manupropriájáról — tehát egyik volt tulajdonosa talán a legközelebb lefolyt parlamenti görög nyelvi viták hőseinek egyike volt. Ha igen? bizonyosan azok táborából, kik a görög nyelv tanítását anathematizálták. — Hogy miért? Ime:

Mottója volt a többször említett könyvnek:
„Óh ti a görögök példáit szemre vegyétek,
És forgassátok éjjeli — nappali kézzel!“ tiszta magyar betűkkel nyomtatva. Ez alatt pedig kaligraphikus görög betűkkel:

„Óh te balem keltő! ilyet kívánni bohóság:
Emberek elméjét rutul a porba tiporni.“
Nyilvánvaló, hogy a görög betűs motto volt boldog emlékül, vagy ha úgy tetszik, dicsőséges birtokban — elődöm szerzeménye.

Amit eddig elmondtam, annak szóba öltöztető kintőse bizonyítja legjobban, hogy a görög nyelv mennyire szükséges, ha az ember idegen szavak használatával akar a kifejezni gondolatait — és mennyire szükségtelen ha tisztán magyarul akar beszélni!

Ezzel oda jutottam, hogy jó a görög nyelvet tudni, mert sokat megértünk, a mit helytelenül t. i. nem tisztán és kizárólag magyarul — írunk vagy mondunk. Hogy csak az előadás alakú tökélyére s nem egyszersmind a tartalom tökélyére lehet befolyással egyik-másik művelt jnyelv bírása; azt én nem állítom, ha csak azt nem vesszük számításba, hogy több nyelvvel kifejezett tudományhoz ad kulesot. A tartalom tökéletességének (magyarán) a természetes észjárás a szülőanyja az illető eszmékör vagy tudományág bírásával párosulva, a melyről beszélünk vagy írunk. Itt megint kivétel kell tennünk azok kedvéért, a kiknek a nyelv mint tudomány képezi tárgyát.

Denique . . . pardon! . . . azaz, hogy boesánat! Nem akarok úgy járni, mint azon önképző körbeli volt tagtársam, (óh boldog idők!) ki az egyik „tisztelet előtt szót,“ mert sok idegen szót talált vegyíteni egy „mű“ feletti bírálatában — ilykép rött meg:
„Az eufoniát (követem a divatot, ugy irom, a hogy kiejtik) szem előtt tartva a tisztelt kollega kévesebb idegen terminussal jobban reñszirozhatott volna — tehát nem azt mondom, hogy denikve oda konkludálok mikép, . . . hanem: Az a vers vége, hogy a görög nyelvet csak az tanulja, a ki meg akarja tanulni és egyelőre még az is, a ki nem akar megbukni, feltéve ha még az aurisztusak (ezt már csakugyan nem tudom magyarul kifejezni) tömkelegében tévedez.“
S. M.

Hivatalos közlemények.

Gömör-Kishont t. e. vármegye Alispánjától.

Hirdetmény.

2457. sz. — Az elhalálozás következtében megürült vármegyei főpénztárnoki tiszti állásra, az 1886. évi XXI. t. cz. 87. §-a értelmében, a következő rendes tavaszi közgyűlésen lévén választás utján betöltendő: — felhívtnak mindazok, kik ezen főpénztárnoki állás elnyeréséért pályázni ohajtanak, hogy elméleti és gyakorlati képzett-ségüket, valamint eddigi foglalkozásukat hitelesen igazoló bizonyítványal, ellátott kérvényeiket — bezárólag folyó évi márczius hó 16-ik napjáig Rimaszombatan, a vármegyei alispáni hivatalnál annyal inkább adják be, mivel a kitűzött záros határidő után — elkésve beadott kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Rimaszombatan, 1890. évi február hó 15-én.
Bornemisza, alispán.

Szerkesztői üzenet.

Vizitátor. Cívis munkatársunk reflexiói a „szemlében“ egyáltalán nem vonatkoztak az Ön megjegyzéseire és beszédeire, melyekről Cívisnek tudomása sem volt. O arra a cikkre reflektált, mely lapunk f. hó 6-iki számában „Egy kis polemia“ cím alatt, „Idegen“ aláírással jelent meg. Igy cikkét — kívánságához képest — félretettük. Egyébként a család, erkölcsi élet jelentőségére nézve Önnel, daczára, hogy egyetértünk, arról is meg vagyunk győződve, hogy a mai kor emberének a szoros családi körön kívül eső szórakozásokra szüksége van s ebbeli igényeit ártatlanabbul és erkölösebben alig elégíthetné ki másféle intézmény mint a a Kaszinó.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernáth István.**

Magán-hirdetések.

Meghívás.

A Gömörmegei Nép- és Iparbank részvényesei 1890. február hó 27-én d-e 9 óraker a Három Rózsa vendéglő nagy termében tartandó

évi rendes közgyűlésre

ezenel meghívtnak.

T Á R G Y A K:

1. Igazgatóság- és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Mérleg jóváhagyása s ennek folytán az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentése.
3. Az osztalék megállapítása.
4. Egy igazgatósági tag választása.
5. Felügyelő-bizottság és napibiztosok választása.
6. Indítványok.

Rimaszombat, 1890. február 10.

2—2

Az igazgatóság.

Meghívás

a Rimaszombati Takarékpénztár 1890. évi február hó 28-án reggeli 9 óraker saját helyiségében megtartandó

rendes évi közgyűlésére.

T Á R G Y A K:

1. Igazgatósági jelentés az 1889. év üzletéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése a számadás és mérleg megvizsgálása felől.
3. Az osztalék meghatározása.
4. Az igazgatóságból kilépő tagok helyeinek betöltése.
5. A felügyelő-bizottság megválasztása.

Az igazgatóság.

Értesítés.

Rimaszombatan a főtér 4. szám alatti házamban, folyékony szénsavból, vegytiszta szikviz gyártását létesítettem, s a gyártott

szikvizet

ugy orvosi, mint élvezeti célokra a t. cz. közönség rendelkezésére boesájtom.

Egy fél literes Syphon szikviz ára 4 kr.

Egy üres Syphon értéke 1 frt.

A kiürített Syphonokat 3 nap alatt visszaküldeni kérem.

Liszka József, gyógyszerész.

Hirdetmény.

37. sz. — Alólirott kiküldött végrehajtó az 1881. LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy **Bernáth Gyula** és **István** javára **Kovács Alajos** ellen 1600 frt tőke és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 576 frtra beesült házi butorok és lábas jószágokból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladtnak.

Mely árverésnek a 151. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis alperes nagy-szulai lakásán leendő eszközölésére 1890. évi február hó 27-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kützetik, és ahoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivattnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Rimaszombatan, 1890. évi február hó 11-én.

Draskovich, kir. bír. végrehajtó.

„EGYETÉRTÉS“

Huszonnegyedik évfolyam.

Legnagyobb politikai napilap.

Megjelen minden nap, tehát hétfőn és ünnepek után is.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy hónapra . . . . . 1 frt 80 kr.
Három hónapra . . . . . 5 „
Hat hónapra . . . . . 10 „
Egész évre . . . . . 20 „

Előfizetések bármely naptól kezdve teljesíthetők s legezészerűbben postautalványnyal Budapestre, az „Egyetértés“ kiadóhivatalába (Keckeméti-utca 6 sz.) küldendők.

HIRDETMÉNY.

Coburg hercege ő fensége **murányi** uradalmában egy **tiszta minőségű gyps-telep létezik**, melyet alóliirt erdőigazgatóság a t. megyei föld-birtokos közönségnek földjeik és rétjeik javítására melegen ajánl, s ha találkoznak, kik ezzel próbákat hajlandók tenni, forduljanak a mennyiség megnevezésével és az érték beküldésével alóliirt erdőigazgatósághoz. **Egy metermázsa ára loco tiszolczi vaspálya faládba pakkoiva 70 kr.**, azon megjegyzéssel: hogy míg a gyps használata általános elterjedést nem nyer, az töretlenül fog szállíttatni, mely máskülönbben oly puha, hogy annak töretése a legezészerűbb fatörővel is eszközölhető. Később ha a rendelmények nagyobb elterjedést nyertek, zúzógép fog alkalmaztatni és a gyps lisztalakban szállíttatik.

Coburg hercegi erdőigazgatóság

JOLSVAN.

2—4

MAGVAK.

Szavoszt Alphons

maghereskedőse és gazdasági c'kkek üzlete

Budapest, V., Arany János-utca 11.

tudatja a n. e. gazda és kertészkedő közönséggel, hogy január hó 1-ével megnyitotta

konyhakerti és virágmag-üzlet osztályát

s ajánlja egészen friss, faj azonos

here, fű, répa, konyhakerti és virágmagvakkal

dusan felszerelt raktárát.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.